

KVALITET OCH KVALITETSSÄKRING I UTBILDNINGEN

Lägesrapport

SUHF:s expertgrupp för kvalitetsfrågor

Lägesrapport

SUHF:s expertgrupp i kvalitetsfrågor lämnar här en lägesrapport, som redovisar gruppens överväganden kring kvalitet och kvalitetssäkring i utbildningen på grundnivå och avancerad nivå. Gruppen avser att återkomma till forskarutbildningen i samband med sitt arbete kring forskningsfrågor.

Denna rapport avser att vara ett diskussionsunderlag inför det fortsatta arbetet. Gruppen kommer att inbjuda högskolorna till samråd om kvalitet och kvalitetssäkring i utbildningen på några olika orter i landet. Inför dessa överläggningar har en särskild rapport med exempel på metoder för kvalitetssäkring utarbetats. Ett syfte är då att inventera olika tillvägagångssätt som används vid universitet och högskolor i landet. Gruppen får på detta sätt möjligheter att kunna ge en samlad bild av tillgänglig metodik, som grund för fortsatt utvecklingsarbete.

Expertgruppen ser ett stort värde i att utvärdering för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling har etablerats inom högskolesektorn. Detta hindrar inte att de förslag som ges i denna rapport innebär en väsentlig omprövning av nu gällande ordning. Gruppen förordar att den nationella kvalitetssäkringen ska ha fokus på kvaliteten i utbildningsresultaten för att svara mot statsmakternas berättiga behov av kontroll av utbildningens kvalitet. Kvalitetssäkring av förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen bör däremot kunna ske enligt en decentraliserad modell. Detta kommer att kräva en ändrad ansvarsfördelning mellan Högskoleverket och lärosätena men också förändringar av verkets arbetssätt. Expertgruppen bedömer att åtgärder att detta slag både bör vara kvalitetsfrämjande och kunna effektivisera användningen av högskolans resurser för dessa ändamål.

Förslagen i denna rapport aktualiserar uttalade behov av ökade kunskaper om kvalitetssäkring och förbättrade metodiska färdigheter. Expertgruppen föreslår därför att möjligheter till utbildning av högskolans personal och studentrepresentanter utprövas.

Rapporten har följande innehåll:

1. Utgångspunkter sid 3

Gruppen redovisar i detta avsnitt sina utgångspunkter och presenterar en modell för kvalitetssäkring i enlighet med europeiska riktlinjer.

2. Kvalitetssäkring av utbildningsresultaten sid 4

Förslag lämnas om att utbildningarnas resultat kvalitetssäkras med hänsyn till

- examensarbetenas standard
- examinationens relevans i förhållande till examensmålen
- studenternas bedömning av lärandet och dess resultat
- yrkeslivets krav
- studieframgång och retention

3. Kvalitetssäkring av förutsättningarna sid 8

Ett grundläggande element i kvalitetsarbetet bör vara att utbildningarna valideras redan i planeringsskedet. Expertgruppen lämnar förslag om tillvägagångssätt.

4. Utbildningsprocessens kvalitet sid 9

Utvecklingsinsatser behöver göras för att kursvärderingarna ska bli mer funktionsdugliga för kvalitetssäkringen.

SUHF bör verka för att en nationell databas inrättas för uppföljning av det internationella student- och lärarutbytet.

1. Utgångspunkter

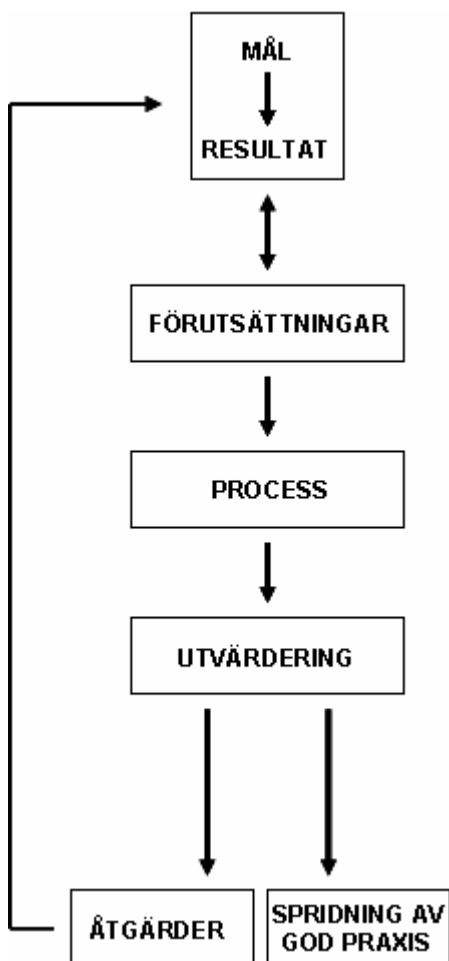
Kvalitet i högskolans utbildning skapas i det vardagliga samarbetet mellan studenter och lärare. Lärarnas förankring i forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete är motorn i en professionellt arbetande högskola. En professionell lärare karaktäriseras av en strävan mot ökad kvalitet. Lika avgörande är studenternas ansvar för det egna studiet arbetet och deras ansträngningar att bygga upp sin kompetens för framtida professionell verksamhet inom olika samhällssektorer. Högskolelagen anger i 1 kap 4§ att *”kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna.”*

SUHF:s expertgrupp för kvalitetsfrågor har i sitt arbete utgått från att det primära ansvaret för kvaliteten i lärande och undervisning ligger inom lärosätet och hos utbildningen själv. De beslutande organen ansvarar för att det etableras sådana förutsättningar för utbildningen att den har realistiska möjligheter att förverkliga de fastställda examensmålen och de kursmål som är steg på vägen. Expertgruppen vill också värna om att utbildningsprocessen fritt ska kunna utformas utifrån kunskapsområdets art och studenternas studieförutsättningar.

Kvalitetsarbetet syftar till att skapa kvalitet i utbildningsresultaten som svarar mot kraven på god nationell och internationell standard. Det behöver säkras att denna standard uppnås. Den avgörande drivkraften för kvalitetsarbetet är därvid den självkontroll som sker inom universitet och högskolor. Resultaten måste också kunna redovisas offentligt och tåla en oberoende sakkunnig granskning. En sådan öppenhet mot omvärlden bidrar till kunskaper, erfarenheter och utmaningar för ett systematiskt uppbyggt kvalitetsarbete. Även värdet av nationellt och internationellt organiserad kvalitetsgranskning avgörs av dess kraft att bidra till det lokala kvalitetsarbetet.

Expertgruppens utgångspunkter följer de europeiska riktlinjerna för kvalitetssäkring. Dessa har ett tydligare fokus på kvaliteten i utbildningsresultaten än vad det nationella svenska systemet hittills haft. De nationella granskningarna har främst kontrollerat om utbildningen har förutsättningar att bedriva en väl fungerande utbildningsprocess. Expertgruppen menar att utgångspunkten för den nationella kvalitetssäkringen i stället ska vara frågan om de faktiska resultaten svarar mot målen. Utvärderingens funktion är då att spåra orsaker såväl till framgångsrika resultat som till misslyckanden.

Modell för kvalitetssäkring

1. Kvalitetssäkring innebär att det kan visas att resultaten från en genomförd utbildning realiserat de krav som anges i de fastställda målen. Man kan också tala om kvalitetssäkring av en planerad, ej genomförd utbildning. Detta sker genom att de förutsättningar som gäller för den nya utbildningen valideras i förhållande till de fastställda målen.

De förutsättningar som skapats för att realisera målen kan omsättas i olika typer av utbildningsprocesser. Lärares och studenters erfarenheter av olika processers styrkor och svagheter dokumenteras som underlag för utvärderingen.

2. Utvärdering innebär att man söker förklaringar till de resultat, som konstaterats i termer av förutsättningar och utbildningsprocess. Utvärderingens uppgift är att klarlägga orsaker såväl till goda som bristfälliga resultat, dvs att förklara variationerna i utbildningens resultat. De bärande elementen i utvärderingen är självvärdering och peer review.

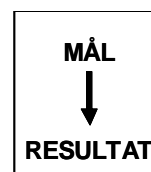
3. Åtgärder / spridning av god praxis. Åtgärder bör vidtas som följd av de brister som utvärderingen identifierat. Det bör ske en uppföljning om åtgärderna leder till de förväntade förbättringarna av resultaten. Effekterna av utvärderingen kan också vara att en verksamhet som leder till goda resultat etableras och sprids inom utbildningsorganisationen.

Denna modell avser högskolans interna och externa kvalitetssäkring av utbildningarna i enlighet med de europeiska riktlinjerna. Den förklaras närmre i de följande avsnitten. Kvalitetsarbetet hämtar också impulser från omvärlden. I en tid av ökad lärar- och studentmobilitet bör högskolornas samarbete och internationella kontaktnät ses som en viktig resurs för utvecklingen av utbildningen. De förändringar av förutsättningar och utbildningsprocesser som detta samarbete kring kvalitetsfrågor ger upphov till får dock inte ses som oantastliga. De skall utsättas för samma kritiska granskning och kvalitetssäkring som denna modell ger uttryck för.

2. Kvalitetssäkring av utbildningsresultaten

Utbildningarnas resultat kan kvalitetssäkras med hänsyn till

1. examensarbetenas standard
2. examinationens relevans i förhållande till examensmålen
3. yrkeslivets krav
4. studieframgång och retention

2.1 Examensarbetenas standard

Det självständiga arbetet i form av uppsatser och examensarbeten är ett uttryck för resultaten avseende flera av de mål som anges för examina på grundnivå och avancerad nivå. Professor Kjell Härnqvist vid Göteborgs universitet skriver i en rapport till Finansdepartementets ESO-grupp rörande ranking av kandidatuppsatser att *”uppsatsskrivandet integrerar en rad ämnesanknutna kunskaper och metodologiska färdigheter med sådant som tillhör högskolestudiernas allmänna mål beträffande självständigt arbete, kritisk förmåga och effektiv kommunikation”*¹ (sid. 23). Detsamma kan sägas om examensarbeten som har formen av konstnärliga uttryck eller teknisk produktutveckling.

Härnqvist har utvecklat kriterier för bedömning av examensarbeten och utprövat dessa i olika ämnen med stöd av externa experter. Han har visat att sådana granskningar avslöjar markanta kvalitetskillnader mellan samma utbildningar vid olika högskolor. Hans arbete har vidareutvecklats vid flera högskolor inom och utom landet. Dessa insatser har lett fram till en fungerande metodik för peer review. Denna metodik avser inte varje enskild students prestationer utan utbildningens produktion under en aktuell tidsperiod. Granskningen kan ske i såväl ett nationellt som internationellt perspektiv med stöd av sakkunnigas:

- prövning av examensarbetenas relevans i förhållande till den aktuella vetenskapliga/konstnärliga utvecklingen inom kunskapsområdet.
- prövning av examensarbetenas relevans med hänsyn till yrkeslivets utveckling.
- bedömning av nivån för godkända prestationer inom motsvarande svenska och utländska utbildningar.
- prövning av utbildningens kapacitet att producera examensarbeten med hög standard.

Examensarbeten bör redovisas på sådant sätt att de kan göras tillgängliga för internationell kvalitetsgranskning. Ett lägsta krav är att det finns en utförlig sammanfattning på engelska (extensive summary).

2.2 Examinationens relevans i förhållande till examensmålen

I föregående avsnitt står examensarbetena i fokus. De tillhör skörden av studierna inom utbildningens huvudområde och visar resultatens kvalitet i relation till några av högskolans centrala mål och internationellt etablerade kriterier. En helhetsbild av resultat kvaliteten kräver att även övriga mål i examensordningen uppmärksammas. Detta är nödvändigt för att balansera bilden med hänsyn till:

- de generella yrkes- och samhällsrelaterade målen samt
- yrkesutbildningarnas och de konstnärliga utbildningarnas profiler.

Studenternas faktiska prestationer kommer direkt till uttryck i examensarbeten och de självständiga arbetena. De långsiktiga resultaten i förhållande till högskolans

¹ Härnqvist, K., En akademisk fråga – en ESO-rapport om ranking av C-uppsatser. Finansdepartementet Ds 1999:65

yrkes- och samhällsorienterade mål blir däremot tydliga först efter att studenterna lämnat högskolan. De krav som alumnerna möter i yrkeslivet några år efter examen utgör en test på om utbildningen lyckats skapa en hållbar kompetens. Denna fråga behandlas i avsnitt 2.3. De prestationskrav som studenterna ställs inför under utbildningens gång återspeglas i kursexaminationen. Hur resultaten byggs upp kan således kvalitetssäkras genom examinationen av de olika typer av mål som anges i examensordningen avseende:

- kunskap och förståelse
- färdighet och förmåga
- värderingsförmåga och förhållningssätt

Svaren på följande frågor ger en bild av kvaliteten i denna uppbyggnad:

- Kan de olika mål som gäller för utbildningen identifieras i den examination som genomförts under utbildningsförloppet?
- Motsvarar examinationsformerna den typ av mål som ska prövas?
- Kan en systematisk progression spåras i examinationen från kurser tidigare till senare i utbildningsförloppet?

Kvalitetssäkring med stöd av examinationen inom en utbildning betyder således att målen examineras med adekvata examinationsformer, att examinationen visar på en tydlig progression i utbildningen och på ett hållfast sätt har kvalitetssäkrat utbildningsresultaten.

2.3 Studenternas bedömning av lärandet och dessa resultat

Det pågående reformarbetet skiftar fokus från undervisning till lärande. Resultatbedömningarna bör därför ske i förhållande till examensordningens lärandemål. Studenterna kan bidra till denna bedömning genom sina unika erfarenheter av lärprocessen. Det finns både på den nationella och internationella arenan en mängd olika typer av studentenkäter för att ta reda på studenternas omdömen om utbildningen. För dessa gäller dock att de antingen inte är giltiga för det svenska utbildningssystemet eller brister i tillförlitlighet och relevans. Det behövs i det nu aktuella sammanhanget en metodik med fokus på studenternas erfarenheter av utbildningens resultat snarare än på dess förutsättningar och processer.

Expertgruppen förordar att det genomförs en metodutveckling för att efter avslutad utbildning kunna ta reda på *studenternas erfarenheter av lärandet och dess resultat*. En tillförlitlig överblick över studenternas bedömningar av resultaten är angelägen för att garantera kvalitetssäkringens legitimitet.

Studentenkäter får inte förväxlas med företagens kundenkäter. Högskolan ska inte bara leverera ett utbud av produkter i form av kurser och program, som kunderna gillar att konsumera. Att lära är att producera. Lärandet är produktion av kunskaper, färdigheter, förhållningssätt osv. Högskolans uppgift är att göra studenterna till medarbetare och medproducenter eller som det uttrycks i lagtexten: *”Högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.”* (HL 1 kap 4a§)

Högskolelag och högskoleförordning ser studenterna som en självständig och aktiv part i högskolans kvalitetsarbete. Målet är att personer som lämnar högskolan systematiskt tränats i detta förhållningssätt och med kompetens att vara verksamma medarbetare i arbetslivets utveckling. Man bör kunna förklara för personer med annan kunskapsbakgrund, kunna argumentera, övertyga, delta i debatten men också att kunna lyssna. Förarbetena till att dessa perspektiv kommer till uttryck i Högskolelagen sammanfattas på följande sätt:

”Skälet för att anställa personer med högskoleutbildning ligger i att hon eller han skaffat sig kompetens inom ett kunskapsområde. I många expansiva och förnyelseinriktade miljöer söker man personer som kan förutse behov av förändringar och leda förändringsarbetet i företag och organisationer.”²

SUHF bör enligt expertgruppens mening verka för att nationella studentenkäter utarbetas med syfte att fastställa studenternas värdering av den kompetens inom kunskapsområdet och de generiska färdigheter som uppnåtts.

2.4 Utbildningens relevans för yrkeslivet

SCB gör uppföljningar av utbildningens relevans i arbetslivet. Denna uppföljning är ett led i de alumnundersökningar som genomförs vartannat år 3-4 år efter examen vid högskola.³ Dessa sker med hjälp av enkäter, som visat sig ha god svarsfrekvens och representativitet. Resultaten ger en bild av alumnernas etablering på arbetsmarknaden. Detta ger en återkoppling om vilka typer av jobb alumnerna får och bredden på den arbetsmarknad som utbildningen kan relatera sig till.

Alumnundersökningarna ger emellertid också ett mera direkt underlag för kvalitetssäkring av utbildningsresultatens hållbarhet efter examen. Det görs en kartläggning av alumnernas arbetsuppgifter och vilka krav dessa ställer på olika typer av kunskaper, färdigheter och förhållningssätt. Alumnerna redovisar därefter om dessa färdigheter tränats under utbildningen och hur de bedömer kvaliteten i denna skolning. SCB:s undersökningar avser främst arbetets krav på förmåga att självständigt lösa problem, ta egna initiativ och vara kreativ, följa kunskapsutvecklingen inom arbetsområdet och medverka i förändringsarbete. Undersökningarna testar även de muntliga och skriftliga kommunikationsfärdigheterna och förmågan att kommunicera på engelska. Hit hör förmågan att samarbeta och arbeta i team liksom att förklara för icke-specialister.

SCB:s data ger således uppgifter om relevansen av högskolans utbildningar på arbetsmarknaden. Deras värde för kvalitetssäkringen begränsas dock av att de främst är användbara på fakultetsnivå och för vissa utbildningsprogram. Expertgruppen menar därför att SUHF bör verka för att resultatuppföljningar vidareutvecklas genom

² ”Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan” Proposition 1999/2000:28. Avsnitt 6.3.

³ Inträdet på arbetsmarknaden våren 2006 bland examinerade från högskolan läsåret 2002/03. Statistiska meddelanden UF86 SM 0602.

- att undersökningarnas beskrivningar av arbetsuppgifter i yrkeslivet respektive färdighetsträningen i högskoleutbildningen anpassas till den nya examensordningens målskrivningar
- att urvalet av alumner ökas för att uppnå generaliserbarhet för samtliga examina och utbildningar på lärosätetsnivå.

Som stöd för utvecklingsarbetet på detta område föreslår expertgruppen att det görs en inventering av de alumnundersökningar som en rad lärosäten genomför.

2.5 Retention och studieframgång

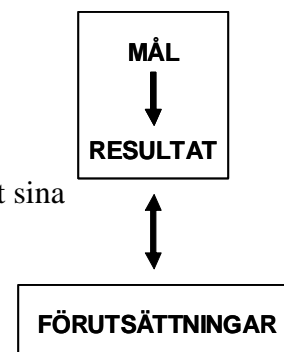
Högskolan skall öppna vägar för studenterna, som fungerar för att nå examensmålen inom en given tidsram. Utbildningsvägarnas funktionsduglighet kan studeras genom att termin för termin följa studenterna som antas vid ett visst tillfälle. Kraven för att antas till en utbildning bör vara utformade så att samtliga studenter skall ha förutsättningar att nå examensmålen. Vidare bör utbildningen vara gestaltad så att den motiverar och stödjer studenterna att fullfölja studierna fram till de avsedda kvalifikationsnivåerna. Det är tecken på hög kvalitet om en utbildning producerar många excellenta examensarbeten. Det är emellertid tecken på kvalitetsbrister i samma utbildningsmiljö om den samtidigt redovisar låg retention. Det betyder således att selektionen varit så omfattande att ett flertal studenter valt att lämna utbildningen under resans gång. En balanserad utvärdering bör söka orsakerna till detta förhållande, inte minst för att kunna förbättra kostnadseffektiviteten.

Retentionen är en central aspekt på utbildningens resultat, men statistiken kräver en omsorgsfull analys. Det understryks av de kritiska studier som gjorts i länder som reguljärt använder denna typ av data för kvalitetssäkring.⁴ Mobiliteten mellan lärosäten, livslångt lärande, vidgad rekrytering är faktorer som måste beaktas. Vissa avhopp och avbrott kan förväntas oberoende av utbildningens kvalitet. En svag eller försvagad retention måste därför främst ses som en varningssignal till utbildningsledningen om att åtgärder behöver vidtas för att upprätthålla utbildningens kvalitet i förhållande till de huvudsakliga studentgruppernas behov.

3. Kvalitetssäkring av förutsättningarna

Högskoleverket genomför provningar av tillstånd att utfärda masterexamina inom områden där en högskola inte bedriver forskarutbildning. Verket kan också ge tyngd åt sina utvärderingar av befintliga utbildningar genom möjligheten att ifrågasätta och dra in examensrätten.

Examensrätten har under utvärderingsperioden 2000-2006 ifrågasatts för en rad utbildningar. De flesta sådana beslut har motiverats av brister i förutsättningarna att svara upp

⁴ Dessa studier har redovisats och sammanfattas av Yorke, M. & Longden, B. (2004). Retention and Student Success in Higher Education. The Society for Research into Higher Education. Open University Press. Review of Australian and international performance indicators and measures of the quality of teaching and learning in higher education. (2007) Carrick Institute.

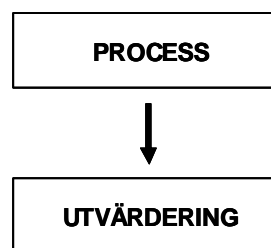
mot de kvalitetskrav som kan ställas på en högskoleutbildning. Det är problematiskt att sedan länge etablerade utbildningar visar sig sakna förutsättningar att genomföras med tillfredsställande kvalitet. Ett grundläggande element i kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor bör därför vara att utbildningarna valideras redan i planeringsskedet. I en rad europeiska länder är detta sedan länge en praxis.^{5 6} SUHF:s expertgrupp har i föregående avsnitt förordat att den nationella kvalitetskontrollen i Sverige skall gälla utbildningens resultat. I en sådan ordning bör kvalitetssäkringen av utbildningens förutsättningar, vid sidan av examensrättsprövningarna, ske enligt en decentraliserad ordning och genomföras i enlighet med de europeiska riktlinjernas krav på *“formal programme approval procedures by a body other than that teaching the programme”*.

Innan beslut fattas om att inrätta en utbildning bör utbildningens förutsättningar dokumenteras och utvärderas. SUHF:s expertgrupp har i sin metodrapport med stöd av brittiska och holländska förebilder lämnat förslag till tillvägagångssätt och kriterier för denna validering. Kriterierna är grupperade kring sex teman:

- Grunden för utbildningen
- Mål och innehåll
- Utbildningens struktur
- Lärarkapacitet
- Resurser
- Uppföljning och utvärdering

4. Utbildningsprocessens kvalitet

Kvalitetssäkring som tar sin utgångspunkt i förutsättningarna och utbildningens resultat ger, som visats i de föregående avsnitten, tydliga indikationer på utbildningsprocessens kvalitet.

De förutsättningar, som etablerats för utbildningen leder till beslut om en utbildningsplan som definieras av kurser och vilka resurser som är tillgängliga för att genomföra dessa (avsnitt 3). Kurserna ska sammantaget ge studenten det stöd som behövs för att realisera examensmålen. Uppföljningen av studentgruppens studieframgång över terminerna ger ett mått på hur denna utbildningsstrategi fungerar i praktiken (avsnitt 2.3). Utbildningsprocessens kvalitet kommer till uttryck i hur kursresultaten bygger upp den kunskap, de färdigheter och förhållningssätt osv som krävs för respektive examen. Bedömningen av kvaliteten kan därför ske genom en granskning av examinationernas relevans i förhållande till målen på sätt som beskrivits i avsnitt 2.1 och 2.2 ovan. Examinationens innehåll är inte bara observerbart för den externa bedömare utan också för den enskilde studenten. Det är välkänt att examinationen har en styrande funktion för studiearbetet. Examinationens relevans i förhållande till examensmålen är därför ett verksamt element för att skapa kvalitet i läroprocessen.

⁵ Programme design, approval, monitoring and review. Code of Practice QAA 2006. (www.qaa.ac.uk/academicinfrastructure/codeOfPractice)

⁶ Netherlands Flemish Accreditation Organisation, (www.nvao.net)

Möjligheter att följa studenternas lärande varierar mellan olika utbildningar. Då undervisningen sker i små grupper kan lärarkollegiet följa den enskilde studenten. Inom andra utbildningar gör de stora undervisningsgrupperna det svårare att få reell insyn i studenternas studiearbete. Möjligheterna att utveckla utbildningsprocessen blir därför beroende av att lärarnas erfarenheter av kurserna kan utvärderas i förhållande till väl dokumenterade uppgifter om studenternas erfarenheter i kursvärderingarna.

Utvärdering av kurser

Kvalitetssäkringen av utbildningen i stort utgår från frågan om hur resultaten förverkligat examensmålen. Utifrån samma modell bör utbildningens byggstenar kvalitetssäkras. Kriteriet är nu kursmålen. Examinatorns uppgift är att bedöma hur dessa mål realiserats i kursgruppen. Sammanställningen av examinationerna ger indikationer på var god praxis i undervisning och lärande etablerats. Den kan också peka på behov av åtgärder i förhållande till vissa mål. Studenterna besitter de unika erfarenheter av läroprocessen som behövs för att förklara och konkretisera dessa slutsatser. Studenternas självvärdering av sina studieinsatser och vilka resultat de uppnått under kursen är central för att utvärdera kurserna.

SUHF:s expertgrupp menar att systemen för kursvärdering behöver kritiskt granskas med dessa utgångspunkter. Utvecklingsinsatser behöver stödjas för att praxis med kursvärderingar ska bli mer funktionsdugliga för kvalitetssäkringen.

Högskoleverket konstaterade i sin tematiska granskning av internationaliseringsarbetet att lärosätenas uppföljning och kvalitetssäkring är bristfällig.⁷ Studenter från svenska högskolor som läser kurser i utlandet genom utbytesprogrammen kan antas stärka kvaliteten i sin utbildning genom att deras färdigheter i främmande språk förbättras, att kunskaperna om sociala, ekonomiska och kulturella förhållanden vidgas och fördjupas, att vidga och fördjupa de ämnesspecifika kunskaperna och färdigheterna utöver vad det svenska kursutbudet erbjuder.

Trots de höga kostnaderna som det internationella studentutbytet medför finns inget system för att följa upp om dessa resultat uppnås. De punktinsatser som hittills gjorts pekar på brister framför allt vad gäller resultaten av de ämnesinriktade studierna.⁸ Dessa data härrör från databasen STARS, som Linköpings universitet administrerar och som flera universitet och högskolor utnyttjar (www.stars.liu.se). Denna behöver dock vidareutvecklas för att svara mot nu aktuella krav på kvalitetssäkring av utbildningen.

Expertgruppen föreslår att SUHF verkar för att en nationell databas inrättas för uppföljning av det internationella student- och lärarutbytet.

⁷ En Gränslös högskola? – om internationalisering av grund- och forskarutbildning. Högskoleverket S005:1 R

⁸ Anders Jakobsson: STARS (STudy Abroad Report System): [Studenters erfarenheter av utlandsstudier](#). Lunds universitet. Utvärderingsenheten Nr 2006:242

